

Chủ động thích ứng biến đổi khí hậu trong giai đoạn mới

Hội thảo "Tư vấn phản biện xã hội về quy hoạch thủy lợi ĐBSCL trong điều kiện

thích ứng với biến đổi khí hậu (BĐKH) và tác động của việc xây dựng đập thủy điện trên dòng chính sông Mê Công", vừa được Hội Tươi tiêu Việt Nam (thuộc Liên hiệp các Hội khoa học và kỹ thuật Việt Nam) tổ chức tại TP Cần Thơ. Hội thảo là diễn đàn để các nhà khoa học, nhà quản lý, các tổ chức liên quan gặp gỡ, đóng góp ý kiến trong việc xây dựng, tìm giải pháp ứng phó BĐKH ở khu vực ĐBSCL thời gian tới. Phóng viên Báo Cần Thơ ghi nhận ý kiến của một số nhà khoa học xung quanh vấn đề trên.

Nạo vét, khai thông dòng chảy, xây dựng đê bao nội đồng đang được TP Cần Thơ đầu tư thực hiện. Trong ảnh: Cán bộ chuyên môn phường Phước Thới, quận Ô Môn kiểm tra công trình nạo vét, xây dựng đê bao nội đồng tại địa phương. Ảnh: H.V

*** Kỹ sư Lê Đức Năm, Phó Chủ tịch Hội tưới tiêu Việt Nam: ĐẨY MẠNH CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ, CHUYỂN ĐỔI SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP PHÙ HỢP BĐKH**

Ngoài sông Tiền và sông Hậu, vùng ĐBSCL hiện có trên 15.000km kênh trục chính và kênh cấp I, gần 27.000km kênh cấp II, 50.000km kênh cấp III và nội đồng, trên 450km đê biển, 40.000km bờ bao ven sông, kênh, rạch nội đồng... Thời gian qua, hệ thống đê bao có tác dụng kiểm soát lũ, ngăn mặn, kiểm soát triều cường; hệ thống sông ngòi, kênh, rạch được phát huy hiệu quả trong việc cung cấp, tiêu thoát nước, phục vụ sản xuất nông nghiệp... Nhờ đó, hằng năm, khu vực ĐBSCL cung cấp hơn 50% sản lượng gạo, 65% lượng thủy sản và 75% lượng trái cây cho cả nước... Tuy nhiên, BĐKH (nước biển dâng, xâm nhập mặn, hạn hán, thiên tai) cũng làm ảnh hưởng sản xuất nông nghiệp. Theo dự báo kịch bản BĐKH của Bộ Tài nguyên và Môi trường, đến năm 2020, nhiệt độ sẽ tăng thêm 0,40C, lượng mưa tăng 0,3%, nước biển dâng 12cm; đến năm 2030, nhiệt độ tăng thêm 0,60C, lượng mưa tăng 0,4%, nước biển dâng 17cm; đến năm 2050, nhiệt độ tăng 10C, lượng mưa tăng 0,8%, nước biển dâng 30cm. Sự biến đổi này chắc chắn sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe, sinh hoạt, sản xuất của người dân vùng ĐBSCL.

Bên cạnh đó, việc các nước xây dựng các đập thủy điện trên dòng chính sông Mê Công ở vùng thượng lưu (như Trung Quốc đã xây dựng xong 5 đập thủy điện, dự kiến sẽ xây dựng 18 đập trong giai đoạn từ nay đến năm 2020; các nước Lào, Thái Lan, Campuchia dự kiến xây dựng 12 đập...) sẽ ảnh hưởng đến sản xuất nông nghiệp ở vùng hạ lưu (khu vực ĐBSCL), sự di cư của cá... Theo nghiên cứu của các nhà khoa học, những đập thủy điện hình thành sẽ làm giảm lượng nước sông Mê Công ở vùng hạ lưu; giảm diện tích ngập nước ở khu vực ĐBSCL, đồng thời mùa nước nổi ở khu vực này sẽ không còn xuất hiện; lượng phù sa, lượng thủy sản, các loài cá quý hiếm sẽ biến mất ở mức nghiêm trọng.

Đề ứng phó với BĐKH, các bộ ngành Trung ương, các địa phương khu vực ĐBSCL cần nâng cấp, xây dựng mới 617,1km đê biển đông để ứng phó với mực nước biển dâng được dự báo trong thời gian tới, nhất là tập trung xây dựng đê biển tỉnh Cà Mau nhằm đảm bảo an toàn sản xuất, nuôi trồng thủy sản... Nâng cấp và xây dựng mới 742,3km đê sông theo cao trình thích hợp, trong đó chú ý xây dựng ở 3 sông chính là Mỹ Thanh, Gành Hào và Ông Đốc, bởi đây là 3 con sông lớn, có tầm quan trọng cho từng vùng, ảnh hưởng trực tiếp tác động của nước biển dâng và xâm nhập mặn. Tăng cường khả năng giữ và trữ nước trên các sông lớn, hệ thống kênh, rạch để đảm bảo nguồn nước ngọt cấp cho toàn vùng sản xuất ổn định và bền vững. Các bộ ngành chức năng và chính quyền địa phương cần nghiên cứu xây dựng các công: Cái lớn, Cái Bè, Cổ Chiên, Cung Hầu, Hàm Luông, Vàm Cỏ và tuyến đê Gò Công - Vũng Tàu, Kiên Giang - Hòn Tre; nâng cao giải pháp phi công trình như chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi phù hợp với BĐKH...

*** Tiến sĩ Lương Quang Xô, Phó Viện trưởng Viện Quy hoạch thủy lợi Miền Nam:**

ƯU TIÊN THỰC HIỆN NHỮNG DỰ ÁN, CÔNG TRÌNH ỨNG PHÓ, GIẢM NHẸ THIÊN TAI

-Theo Quyết định số 1397/QĐ-TTg ngày 25-9-2012 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt quy hoạch thủy lợi ĐBSCL giai đoạn 2012 - 2020 và định hướng đến năm 2050 thì ĐBSCL có đến hàng trăm công trình thủy lợi phục vụ sản xuất, ứng phó BĐKH, ổn định đời sống nhân dân... được triển khai thực hiện. Tổng kinh phí thực hiện quy hoạch này lên đến 171.700 tỉ đồng, được huy động từ nguồn vốn ngân sách Trung ương, địa phương, vốn trái phiếu chính phủ, vốn ODA, vốn chương trình hỗ trợ ứng phó với BĐKH và huy động sự đóng góp của nhân dân ở các vùng được hưởng lợi từ dự án, công trình. Quy hoạch này được phân chia theo hạng mục công trình, theo giai đoạn đầu tư và phân theo vùng thực hiện. Trong đó, tập trung xây dựng các công trình đê biển; xây dựng, củng cố đê sông; kênh tiếp nước, hồ chứa nước; công trình kiểm soát lũ; xây dựng các cống lớn vùng ven biển, củng cố và hoàn thiện hệ thống thủy lợi nông nội đồng... Các công trình trên được chia theo vùng để thực hiện gồm: vùng tả sông Tiền, giữa sông Tiền - sông Hậu, Tứ giác Long Xuyên, bán đảo Cà Mau, vùng hải đảo, với thời gian thực hiện chia làm 3 giai đoạn: 2012-2020, 2021 - 2030, 2031-2050.

Đây là những công trình phục vụ đa mục tiêu, có khả năng ứng phó với BĐKH, nước biển dâng, đồng thời còn mang tính cấp bách, phục vụ các chương trình trọng điểm phát triển kinh tế - xã hội của vùng ĐBSCL. Do đó, các bộ ngành Trung ương, cụ thể là Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (đơn vị chủ trì) phối hợp cùng Bộ, ngành có liên quan hướng dẫn, kiểm tra các địa phương trong khu vực ĐBSCL về tiến độ thực hiện quy hoạch chi tiết của từng dự án, công trình ở từng vùng, từng địa bàn; phối hợp với UBND các tỉnh, thành phố vùng ĐBSCL sắp xếp thứ tự ưu tiên để đầu tư thực hiện các dự án, công trình theo các mục tiêu như: phòng tránh, giảm nhẹ thiên tai, bảo vệ an toàn tài sản, tính mạng nhân dân; công trình cấp nước, kiểm soát lũ, kiểm soát mặn; công trình xây dựng nông thôn mới gắn với bảo vệ môi trường sinh thái... Mỗi địa phương cũng cần tuyên truyền về kế hoạch thực hiện các dự án, công trình để người dân nắm, góp phần cùng địa phương thực hiện kế hoạch trên, đảm bảo hiệu quả kinh tế, chất lượng khi dự án, công trình được xây dựng và đưa vào sử dụng.

HÀ VĂN (thực hiện)